

**PROCEDURY POSTĘPOWANIA
NAUCZYCIELI
W SYTUACJACH KRYZYSOWYCH
W PSP W MYŚLISZEWICACH**

SPIS TREŚCI

SPIS TREŚCI	2
1) Procedura postępowania w przypadku kryzysu wychowawczego	4
2) Procedura postępowania w przypadku zakłócenia toku lekcji	4
3) Procedura postępowania gdy uczeń korzysta z telefonu komórkowego podczas zajęć	5
4) Procedura postępowania nauczycieli w przypadku agresywnego zachowania ucznia.....	5
5) Procedura postępowania wobec aktów wandalizmu na terenie szkoły	5
6) Procedura postępowania wobec ucznia używającego wulgaryzmów wobec rówieśników, stosującego agresję słowną.....	6
7) Procedura postępowania w sytuacji bójki między uczniami na terenie szkoły	6
8) Procedura postępowania w sytuacji kradzieży na terenie szkoły	6
9) Procedura postępowania gdy uczeń posiada przy sobie niebezpieczne narzędzia <i>np. nóż, żyłtka, kastet</i>	7
10) Procedura postępowania w sytuacji zastraszania, wymuszania, wywierania presji na terenie szkoły oraz innych rodzajów przemocy psychicznej.....	7
11) Procedura postępowania w sytuacji ataku ucznia w stosunku do nauczycieli (agresja słowna, wulgaryzmy)	7
12) Procedura postępowania w sytuacji agresji fizycznej ucznia w stosunku do nauczyciela	8
13) Procedura postępowania w sytuacji wystąpienia cyberprzemocy	8
14) Procedura postępowania w sytuacji palenia papierosów przez ucznia na terenie szkoły	10
15) Procedura postępowania w przypadku podejrzenia, że uczeń jest pod wpływem środków odurzających (alkohol, dopalacze, narkotyki)	10
16) Procedura postępowania gdy uczeń posiada przy sobie substancję przypominającą narkotyk	10
17) Procedura postępowania gdy na terenie szkoły znajduje się substancja przypominająca narkotyk	11
18) Procedura postępowania dyrektora szkoły w przypadku, gdy policja dokonuje zatrzymania nieletniego sprawcy czynu karalnego przebywającego na zajęciach w szkole	11

19)	Procedura postępowania gdy uczeń jest sprawcą czynu karalnego lub przestępstwa	12
20)	Procedura postępowania w przypadku gdy uczeń stał się ofiarą czynu karalnego	12
21)	Procedura postępowania gdy uczeń przejawia myśli samobójcze	12
22)	Procedura postępowania w przypadku próby samobójczej	13
23)	Procedura postępowania w przypadku zabójstwa/samobójstwa	13
24)	Procedura postępowania w przypadku żałoby po śmierci ucznia	14
25)	Procedura postępowania nauczycieli w przypadku konieczności zawiadomienia o śmierci ucznia	14
26)	Procedura postępowania po zaistnieniu wypadku uczniowskiego.....	15
27)	Procedura postępowania w przypadku krzywdzenia dziecka	16
28)	Procedura postępowania w przypadku ewakuacji szkoły	17
29)	Procedura postępowania w przypadku pożaru w budynku szkoły	18
30)	Procedura postępowania w przypadku zagrożenia chorobą zakaźną	18
31)	Procedura postępowania w przypadku ataku terrorystycznego	19
A.	Wtargnięcie napastników do obiektu.	19
B.	Użycie broni palnej na terenie szkoły.	19
C.	Procedura postępowania w przypadku zagrożenia bombowego.	20
D.	Postępowanie w sytuacji otrzymania informacji o podłożeniu ładunku wybuchowego.	20
E.	Ogłoszenie alarmu bombowego oraz procedury postępowania w czasie zagrożenia bombowego. .	20
F.	Jak zachować się po otrzymaniu informacji o podłożeniu lub groźbie podłożenia „bomby”	21
G.	Procedura postępowania w przypadku informacji o podłożeniu bomby.	21
H.	Procedura postępowania w przypadku wykrycia/ znalezienia bomby (podejrzanego przedmiotu). .	22
I.	Procedura postępowania po wybuchu bomby:	22
32)	Procedura kontaktowania się z mediami w sytuacjach kryzysowych.....	22
33)	Procedura postępowania po zakończeniu trwania kryzysu	23

I. KRYZYSY WYCHOWAWCZE

1) Procedura postępowania w przypadku kryzysu wychowawczego

1. Dyrektor powołuje zespół kryzysowy, który ocenia emocjonalne, poznawcze, behawioralne aspekty reakcji kryzysowych, ustala zasady kontaktowania się z osobami, czy grupami zaangażowanymi w kryzys, w tym strategię kontaktowania się z mediami.
2. Dyrektor wybiera osobę do kontaktowania się z mediami.
3. Zespół identyfikuje główne problemy.
4. Dyrektor organizuje posiedzenia Rady Pedagogicznej i dba o rzetelne ich protokołowanie.
5. Zespół wyraźnie i jasno nazywa rzecz po imieniu: mówi o agresji, przemocy, znęcaniu się, dręczeniu, wyzywaniu, molestowaniu seksualnym, kłamstwach (a nie ogólnie o „złym zachowaniu”, „haniebnym postępku”, „nieodpowiednim zachowaniu”) oraz wskazuje konkretne zasady, reguły i prawa, które zostały naruszone bądź złamane.
6. Zespół wskazuje konsekwencje, jakie kryzys przynosi wszystkim grupom społeczności szkolnej (nie tylko uczniom).
7. Zespół mobilizuje osoby, które wyrządziły szkody (jeżeli są obecne) do działań w kierunku zadośćuczynienia.
8. Zespół ustala z Radą Pedagogiczną sposoby pracy nad metodami zapobiegania w przyszłości takim sytuacjom, w których problemy wychowawcze, sytuacje trudne, osiągną rozmiary kryzysu.
9. Dyrektor/wicedyrektor jest zawsze gotowy na otwartą rozmowę z nauczycielami o problemach zgłaszanych przez uczniów.

2) Procedura postępowania w przypadku zakłócenia toku lekcji

Poprzez zakłócenie toku lekcji należy rozumieć wszelkie działania uczniów uniemożliwiające normalną realizację zajęć dydaktycznych i wychowawczych (wulgarne zachowanie w stosunku do rówieśników, nauczyciela, głośne rozmowy, spacerowanie po sali, brak reakcji na polecenia nauczyciela).

1. Jeżeli zachowanie pojedynczego ucznia lub kilku uczniów nie pozwala nauczycielowi na normalną realizację lekcji, wysyła on przewodniczącego samorządu klasowego z informacją do pedagoga/psychologa szkolnego, a w przypadku gdy go nie zastanie, do sekretariatu szkoły. Sekretariat zobowiązany jest do natychmiastowego poinformowania dyrekcji o zaistniałej sytuacji.
2. Nauczyciel uczący może również skorzystać w tej sytuacji z pomocy pracownika niepedagogicznego obsługującego dane piętro. Pracownik ten zobowiązany jest do udzielenia nauczycielowi pomocy.
3. Pedagog/psycholog szkolny zobowiązany jest do udania się do sali wskazanej przez nauczyciela i ustalenia przeszkadzających uczniów, a w razie konieczności do zabrania ich z sali lekcyjnej do odrębnego pomieszczenia np. do gabinetu pedagoga/psychologa lub w uzasadnionych przypadkach do gabinetu dyrektora/wicedyrektora.
4. Pedagog/psycholog szkolny przeprowadza z uczniami rozmowę i ustala konsekwencje zachowania w zależności od popełnionego wykroczenia.
5. Jeśli u nauczyciela prowadzącego lekcję często dochodzi do zakłóceń, n-l szuka sposobów rozwiązań we współpracy z innymi nauczycielami, pedagogiem/psychologiem, dyrektorem /wicedyrektorem.
6. Jeżeli uczeń w sposób poważny naruszył zasady obowiązujące w szkole, w uzgodnieniu z pedagogiem/psychologiem wychowawca powiadamia rodziców ucznia o jego zachowaniu.
7. Jeżeli uczeń w rażący sposób złamał zasady, wychowawca, pedagog/psycholog powiadamia dyrektora/wicedyrektora szkoły i wzywa rodziców do natychmiastowego przybycia do szkoły.

8. Jeżeli przyczyną zakłócenia toku lekcji były przypadki określone w innych procedurach postępowania, należy postępować według tych procedur.
9. Nie należy zakłócać toku lekcji innym nauczycielom (np. wychowawcom, których uczniowie aktualnie popełnili wykroczenie).

3) Procedura postępowania gdy uczeń korzysta z telefonu komórkowego podczas zajęć

1. Szkoła nie ponosi odpowiedzialności za przyniesione do szkoły przez ucznia wartościowe przedmioty np. telefony komórkowe, tablety itp.
2. Uczniom zabrania się korzystania z telefonów komórkowych w czasie zajęć edukacyjnych, uroczystości szkolnych oraz w czasie imprez okolicznościowych poza terenem szkoły.
3. W przypadku używania przez ucznia telefonu komórkowego podczas lekcji nauczyciel konfiskuje uczniowi telefon oraz odnotowuje ten fakt w zeszycie uwag.
4. Telefon jest przekazywany, wychowawcy klasy lub dyrektorowi do depozytu. Zatrzymany w depozycie telefon może odebrać jedynie rodzic lub prawny opiekun ucznia.
5. W przypadku, gdy uczeń używający telefonu komórkowego podczas zajęć nie odda go nauczycielowi mimo, że zostanie o to poproszony, otrzymuje uwagę negatywną zgodnie z PSOZ, a o zaistniałej sytuacji wychowawca informuje rodzica/opiekuna ucznia.

4) Procedura postępowania nauczycieli w przypadku agresywnego zachowania ucznia

1. Nauczyciel obserwujący agresywne zachowanie ucznia ma obowiązek przerwania go, używając perswazji słownej lub fizycznej.
2. Niezwłocznie powiadamia o zdarzeniu wychowawców uczniów.
3. Wychowawca przeprowadza rozmowę z uczniem w obecności nauczyciela – świadka zdarzenia w celu zidentyfikowania ofiary, agresora, świadka/-ów, oceny zdarzenia, wyciągnięcia wniosków.
4. Wychowawca sporządza notatkę (opis zdarzenia, osoby uczestniczące, sprawca, poszkodowany), przechowuje ją w dokumentacji wychowawcy.
5. Wychowawca informuje rodziców/prawnych opiekunów o zaistniałej sytuacji.
6. Wychowawca zgłasza sprawę do pedagoga/psychologa szkolnego oraz dyrektora /wicedyrektora szkoły.
7. Wychowawca w porozumieniu z pedagogiem/psychologiem i dyrektorem/wicedyrektorem szkoły uzgadnia sankcje w stosunku do sprawcy zdarzenia w oparciu o PSOZ oraz statut szkoły.
8. Wychowawca przekazuje rodzicom w formie pisemnej lub ustnej informacje na temat zastosowanych wobec ucznia konsekwencji.
9. W przypadku, gdy czyn jest poważny i powtarza się wychowawca we współpracy z pedagogiem/psychologiem powiadamia rodziców, powołuje zespół nauczycieli uczących w celu stworzenia indywidualnego planu działania wobec ucznia, spisuje kontrakt, w razie potrzeby kieruje do pomocy specjalistycznej.
10. W sytuacji braku współpracy rodziców, szkoła kieruje sprawę do odpowiednich instytucji (np. Sąd Rodzinny).

5) Procedura postępowania wobec aktów wandalizmu na terenie szkoły

1. Zgłoszenie aktu wandalizmu do nauczyciela dyżurującego lub wychowawcy.
2. Niezwłoczne powiadomienie o zdarzeniu dyrektora/wicedyrektora szkoły przez nauczyciela lub wychowawcę.
3. Wychowawca wyjaśnia okoliczności zajścia i szacuje straty.
4. Wychowawca powiadamia rodziców/prawnych opiekunów sprawców zniszczeń oraz pedagoga/psychologa szkolnego.

5. Wobec ucznia stosuje się sankcje zgodne ze statutem szkoły.
6. W szczególnych przypadkach powiadamiana jest policja, decyduje dyrektor/wicedyrektor szkoły. Wychowawca zobowiązany jest do sporządzenia notatki z zajęcia i przechowywania jej w dokumentacji wychowawcy klasy.

6) Procedura postępowania wobec ucznia używającego wulgaryzmów wobec rówieśników, stosującego agresję słowną

1. Nauczyciel przeprowadza rozmowę z uczniem przejawiającym takie zachowania bezpośrednio po zaistniałym zdarzeniu i powiadamia o tym fakcie wychowawcę ucznia.
2. W przypadku powtarzających się sytuacji – powiadomienie rodziców i pedagoga/psychologa.
3. Wychowawca przy współpracy z pedagogiem/psychologiem opracowuje plan pracy z uczniem – zawarcie kontraktu.
4. W przypadku łamania postanowień kontraktu przez ucznia stosuje się system kar zgodny ze statutem szkoły oraz z PSOZ.
5. Wychowawca zobowiązany jest do sporządzenia notatki z zajęcia i przechowywania jej w dokumentacji wychowawcy klasy.

7) Procedura postępowania w sytuacji bójki między uczniami na terenie szkoły

1. Nauczyciel obecny przy zajściu wydaje nakaz natychmiastowego zaprzestania bójki, w razie potrzeby rozdziela uczniów przy pomocy innego nauczyciela lub pracownika szkoły.
2. W przypadku obrażeń na ciele, niepokojącego stanu zdrowia ucznia, nauczyciel w pierwszej kolejności powiadamia dyrektora/wicedyrektora szkoły i wzywa pogotowie ratunkowe.
3. Nauczyciel powiadamia o zajściu wychowawcę oraz pedagoga/psychologa.
4. W przypadku braku obrażeń i niepokojących objawów nauczyciel zawiadamia wychowawcę i pedagoga/psychologa, którzy przeprowadzają rozmowę z uczestnikami bójki, wyjaśniają okoliczności zajścia (mogą skorzystać z monitoringu szkolnego).
5. Wychowawca klasy wraz z pedagogiem/psychologiem przekazują informację dyrektorowi /wicedyrektorowi szkoły.
6. Pedagog/psycholog powiadamia kuratora sądowego, jeśli ten sprawuje opiekę nad uczniem, w szczególnych wypadkach policję lub Sąd Rodzinny.
7. Wychowawca zawiadamia o zdarzeniu rodziców/prawnych opiekunów uczestników zajścia.
8. Wobec uczniów uczestniczących w bójce stosuje się kary zgodne z PSOZ oraz ze statutem szkoły.
9. Wychowawca zobowiązany jest do sporządzenia notatki z zajścia i przechowywania jej w dokumentacji wychowawcy klasy.

8) Procedura postępowania w sytuacji kradzieży na terenie szkoły

1. Poszkodowany uczeń zgłasza kradzież nauczycielowi, wychowawcy, pedagogowi, psychologowi, dyrektorowi, wicedyrektorowi lub innemu pracownikowi szkoły.
2. Następuje wyjaśnienie okoliczności zajścia kradzieży:
 - w przypadku kradzieży przedmiotów o znikomej wartości sytuacja wyjaśniana jest między poszkodowanym a wychowawcą.
 - w przypadku kradzieży wartościowych przedmiotów o zajściu informowany jest dyrektor/wicedyrektor szkoły oraz pedagog/psycholog.
3. W każdym przypadku kradzieży wychowawca informuje rodziców obu stron zajścia oraz pedagoga/psychologa.

4. Wychowawca lub pedagog/psycholog powiadamia kuratora sądowego, jeśli ten sprawuje opiekę nad uczniem.
5. Wychowawca zobowiązany jest do sporządzenia notatki z zajęcia i przechowywania jej w dokumentacji wychowawcy klasy.
6. W szczególnych przypadkach (decyduje pedagog/psycholog, wychowawca w uzgodnieniu z dyrektorem /wicedyrektorem) powiadamiana jest policja lub Sąd Rodzinny.
7. Wobec winnego ucznia stosuje się kary zgodne z PSOZ oraz ze statutem szkoły.

9) Procedura postępowania gdy uczeń posiada przy sobie niebezpieczne narzędzia
np. nóż, żyłетка, kastet

1. Nakłonienie ucznia do natychmiastowego oddania niebezpiecznego przedmiotu.
2. Jeżeli uczeń odmawia oddania przedmiotu zabronionego należy za pośrednictwem przewodniczącego klasy powiadomić dyrektora/wicedyrektora, wezwać wychowawcę lub pedagoga/psychologa, który odizolowuje ucznia i egzekwuje zwrot przedmiotu.
3. Jeśli uczeń nadal stawia opór należy wezwać policję.
4. W przypadku dobrowolnego oddania niebezpiecznego narzędzia przez ucznia – zabezpieczenie przedmiotu, powiadomienie wychowawcy klasy, pedagoga/psychologa szkolnego, dyrektora /wicedyrektora, a następnie wyciągnięcie konsekwencji zgodnie z zapisami statutu szkoły, sporządzenie notatki i przechowywanie jej w dokumentacji wychowawcy klasy lub dokumentacji pedagoga/psychologa.
5. W każdym przypadku wezwanie przez wychowawcę rodziców/prawnych opiekunów ucznia do szkoły, powiadomienie o konsekwencjach czynu.

10) Procedura postępowania w sytuacji zastraszania, wymuszania, wywierania presji na terenie szkoły oraz innych rodzajów przemocy psychicznej

1. Zgłoszenie zajścia do nauczyciela dyżurującego lub wychowawcy.
2. Wychowawca niezwłocznie informuje dyrektora/wicedyrektora szkoły, pedagoga/psychologa oraz rodziców/prawnych opiekunów uczniów uczestniczących w zdarzeniu.
3. Wychowawca wyjaśnia okoliczności zajścia, w obecności pedagoga/psychologa, a następnie dyrektora/wicedyrektora szkoły oraz rodziców.
4. Wobec winnego ucznia stosuje się kary zgodne z PSOZ oraz ze statutem szkoły.
5. Wychowawca zobowiązany jest do sporządzenia notatki z zajęcia i przechowywania jej w dokumentacji wychowawcy klasy.
6. W przypadku, gdy czyn jest poważny i powtarza się wychowawca we współpracy z pedagogiem/psychologiem powiadamia rodziców, powołuje zespół nauczycieli uczących w celu stworzenia indywidualnego planu działania wobec ucznia, spisuje kontrakt, w razie potrzeby kieruje do pomocy specjalistycznej.
7. W sytuacji braku współpracy rodziców, szkoła kieruje sprawę do odpowiednich instytucji (np. Sąd Rodzinny).

11) Procedura postępowania w sytuacji ataku ucznia w stosunku do nauczycieli (agresja słowna, wulgaryzmy)

1. Poszkodowany nauczyciel powiadamia dyrektora/wicedyrektora szkoły.
2. Dyrektor wyjaśnia okoliczności zajścia, powiadamia wychowawcę.
3. Wychowawca wzywa rodziców ucznia i przy współpracy z pedagogiem/psychologiem opracowuje plan pracy z uczniem.

4. W przypadku znieważenia nauczyciela, dyrektor powiadamia policję.
5. Wobec ucznia stosuje się kary zgodne z PSOZ oraz ze statutem szkoły.
6. Wychowawca zobowiązany jest do sporządzenia notatki z zajęcia i przechowywania jej w dokumentacji wychowawcy klasy.

12) Procedura postępowania w sytuacji agresji fizycznej ucznia w stosunku do nauczyciela

1. Powiadomienie o zdarzeniu dyrektora/wicedyrektora szkoły.
2. Dyrektor/wicedyrektor powiadamia policję.
3. Wychowawca wzywa rodziców do szkoły w trybie natychmiastowym.
4. Wobec sprawcy stosuje się kary zgodne ze statutem szkoły.
5. Wychowawca zobowiązany jest do sporządzenia notatki z zajęcia i przechowywania jej w zeszycie wychowawcy.

13) Procedura postępowania w sytuacji wystąpienia cyberprzemocy

Niezależnie od tego, kto zgłasza przypadek cyberprzemocy, procedura interwencyjna powinna obejmować:

- *zabezpieczenie dowodów i ustalenie okoliczności zdarzenia,*
- *wyciągnięcie konsekwencji wobec sprawcy przemocy oraz pracę nad zmianą postawy ucznia,*
- *udzielenie wsparcia ofierze przemocy,*

A. Ustalenie okoliczności zdarzenia

1. Nauczyciel przekazuje informację o zdarzeniu wychowawcy klasy, który informuje o fakcie pedagoga/psychologa szkolnego i dyrektora/wicedyrektora.
2. Pedagog/psycholog szkolny i dyrektor/wicedyrektor wspólnie z wychowawcą dokonują analizy zdarzenia, ustalają jego okoliczności i ewentualnych świadków, oraz planują dalsze postępowanie.

B. Zabezpieczenie dowodów

1. Wszelkie dowody cyberprzemocy powinny zostać zabezpieczone i zarejestrowane. Należy zanotować datę i czas otrzymania materiału, treść wiadomości oraz, jeśli to możliwe, dane nadawcy (nazwę użytkownika, adres e-mail, numer telefonu komórkowego itp.) lub adres strony www, na której pojawiły się szkodliwe treści czy profil.
2. Z ww. materiałami zapoznają się zaangażowane w sprawę osoby: dyrektor/wicedyrektor, pedagog/psycholog szkolny, rodzice, oraz policja jeśli doszło do złamania prawa.
3. Na etapie zabezpieczania dowodów cyberprzemocy i identyfikacji sprawcy warto korzystać z pomocy nauczyciela informatyki.
4. Pedagog/psycholog szkolny sporządza notatkę służbową z rozmów ze sprawcą, poszkodowanym, ich rodzicami oraz świadkami zdarzenia (dokument powinien zawierać datę i miejsce rozmowy, personalia osób biorących w niej udział, opis ustalonego przebiegu wydarzeń).
5. Jeśli rozmowa przebiegała w obecności świadka (np. wychowawcy), powinien on podpisać notatkę po jej sporządzeniu.
6. Jeśli zostały zabezpieczone dowody cyberprzemocy, należy je również włączyć do dokumentacji (wydruki, opis itp.).

C. Identyfikacja sprawcy

1. Wychowawca w porozumieniu z pedagogiem/psychologiem szkolnym, nauczycielem informatyki oraz dyrektorem/wicedyrektorem podejmuje działania mające na celu ustalenie sprawy zdarzenia.
2. Gdy ustalenie sprawy nie jest możliwe, należy się skontaktować z dostawcą usługi w celu usunięcia z sieci kompromitujących lub krzywdzących materiałów. Do podjęcia takiego działania zobowiązuje administratora serwisu art. 14 Ustawy z dnia 18 lipca 2002 r. o świadczeniu usług drogą elektroniczną.
3. W przypadku gdy zostało złamane prawo, a tożsamości sprawcy nie udało się ustalić, należy bezwzględnie skontaktować się z policją.

D. Działania wobec sprawcy cyberprzemocy

Gdy sprawca cyberprzemocy jest znany i jest on uczniem szkoły, pedagog/psycholog szkolny w porozumieniu z wychowawcą klasy podejmuje następujące działania.

1. Rozmowa z uczniem sprawcą przemocy o jego zachowaniu mająca na celu:
 - a. ustalenie okoliczności zajścia, jego przyczyn, skutków i konsekwencji jakie zostaną zastosowane,
 - b. zobowiązanie sprawcy do zaprzestania swojego działania i usunięcia z sieci szkodliwych materiałów,
 - c. określenie sposobów zadośćuczynienia wobec ofiary cyberprzemocy,
2. *(Jeśli w zdarzeniu brała udział większa grupa uczniów, należy rozmawiać z każdym z nich z osobna, zaczynając od lidera grupy. Nie należy konfrontować sprawcy i ofiary cyberprzemocy).*
3. Powiadomienie rodziców sprawcy i omówienie z nimi zachowania dziecka – poinformowanie ich o przebiegu zdarzenia, zapoznanie z materiałem dowodowym, a także z decyzją w sprawie dalszego postępowania i podjętych przez szkołę środków dyscyplinarnych wobec ich dziecka.
4. Objęcie sprawcy opieką psychologiczno-pedagogiczną (pomoc uczniowi w zrozumieniu konsekwencji swojego zachowania, zmiany postawy i postępowania, w tym sposobu korzystania z technologii teleinformatycznych; w uzasadnionych przypadkach można w toku interwencji zaproponować (za zgodą rodziców) skierowanie ucznia do specjalistycznej placówki i udział w programie terapeutycznym).

E. Działania wobec ofiary cyberprzemocy

1. Wychowawca w porozumieniu z pedagogiem/psychologiem szkolnym przeprowadza rozmowę z uczniem-ofiarą przemocy, podczas której udziela mu wsparcia psychicznego oraz zapewnia o dołożeniu wszelkich starań mających na celu wyjaśnienie sytuacji i rozwiązanie problemu, a także udziela porad jak uczeń ma się zachować, aby zapewnić sobie poczucie bezpieczeństwa i nie doprowadzić do eskalacji prześladowania.
2. Po zakończeniu interwencji wychowawca/pedagog/psycholog monitoruje sytuację ucznia, sprawdzając, czy nie są wobec niego podejmowane dalsze działania przemocowe, bądź odwetowe ze strony sprawcy.
3. Wychowawca w porozumieniu z pedagogiem/psychologiem szkolnym informuje rodziców dziecka będącego ofiarą cyberprzemocy o przebiegu zdarzenia, zapoznaje ich z materiałem dowodowym, udziela im pomocy i wsparcia psychicznego, przedstawia kroki, jakie zostały podjęte w celu wyjaśnienia zajścia oraz zapewnienia bezpieczeństwa poszkodowanemu uczniowi, a także, w uzasadnionych przypadkach, proponuje rodzicom i dziecku pomoc specjalisty (psychologa, pedagoga).

14) Procedura postępowania w sytuacji palenia papierosów przez ucznia na terenie szkoły

1. Nauczyciel lub pracownik szkoły nakazuje zaprzestanie palenia i konfiskuje papierosy.
2. Zawiadamia wychowawcę klasy.
3. Wychowawca zawiadamia rodziców/opiekunów i pedagoga/psychologa szkolnego.
4. Wobec ucznia palącego na terenie szkoły stosuje się kary zapisane w PSOZ oraz statucie szkoły.
5. Wychowawca zobowiązany jest do sporządzenia notatki z zajścia i przechowywania jej w dokumentacji wychowawcy klasy.

15) Procedura postępowania w przypadku podejrzenia, że uczeń jest pod wpływem środków odurzających (alkohol, dopalacze, narkotyki)

1. Każdy pracownik szkoły, który zaobserwował zachowanie ucznia, mogące wskazywać na zażycie środków odurzających natychmiast reaguje na takie zachowanie i odizolowuje go od reszty klasy, pozostawiając go pod opieką innego pracownika szkoły oraz powiadamia o tym fakcie dyrektora/wicedyrektora szkoły, wychowawcę, pedagoga/psychologa szkolnego.
2. Szkoła wzywa lekarza w celu stwierdzenia stanu trzeźwości lub odurzenia, ewentualnie udzielenia pomocy medycznej.
3. Wychowawca lub pedagog/psycholog odizolowuje ucznia od reszty klasy, ale ze względów bezpieczeństwa nie pozostawia go samego.
4. W przypadku zagrożenia życia (stan nieprzytomny) – wychowawca, pedagog/psycholog szkolny, dyrektor/wicedyrektor wzywa pogotowie.
5. Wychowawca lub pedagog/psycholog szkolny powiadamia rodziców ucznia o podejrzanym zachowaniu, wskazującym na zażycie przez ucznia środków odurzających i zobowiązuje ich do niezwłocznego odebrania ucznia ze szkoły. Rodzice decydują o dalszym leczeniu swojego dziecka.
6. Gdy rodzice odmówią odebrania dziecka, o pozostaniu ucznia w szkole, czy przewiezieniu do placówki służby zdrowia, albo przekazaniu go do dyspozycji funkcjonariuszom policji decyduje lekarz, po ustaleniu aktualnego stanu zdrowia i w porozumieniu z dyrektorem szkoły.
7. W przypadku, gdy rodzice ucznia będącego pod wpływem alkoholu lub narkotyków odmówią przyścia do szkoły, a jest on agresywny, zagraża zdrowiu czy życiu innych, pedagog/psycholog szkolny w porozumieniu z dyrektorem/wicedyrektorem szkoły zawiadamia właściwy dla rejonu szkoły Komisariat Policji.
8. Jeśli uczeń znajduje się w stanie nietrzeźwości, policja może przewieźć ucznia do izby wytrzeźwień, albo do policyjnych pomieszczeń dla osób zatrzymanych. O fakcie umieszczenia zawiadamia się rodziców/opiekunów oraz sąd rodzinny jeśli uczeń nie ukończył 18 lat.
9. Jeżeli powtarzają się przypadki, w których uczeń przed ukończeniem 18 roku życia znajduje się pod wpływem alkoholu lub narkotyków, dyrektor/wicedyrektor szkoły, psycholog/pedagog szkolny ma obowiązek powiadomienia o tym policji lub sądu rodzinnego, jednocześnie wychowawca wyciąga konsekwencje zgodnie ze statutem szkoły, sporządza notatkę i przechowuje ją w dokumentacji wychowawcy klasy.

16) Procedura postępowania gdy uczeń posiada przy sobie substancję przypominającą narkotyk

1. Każdy pracownik szkoły, który podejrzewa, że uczeń posiada przy sobie substancję przypominającą narkotyk natychmiast reaguje i powiadamia o tym dyrektora/wicedyrektora szkoły, wychowawcę klasy, pedagoga/psychologa szkolnego.
2. Pracownik szkoły, w obecności innej osoby, np. wychowawcy klasy, pedagoga/psychologa szkolnego, dyrektora lub innego pracownika szkoły żąda, aby uczeń przekazał mu podejrzaną substancję, pokazał zawartość torby szkolnej i kieszeni we własnej odzieży oraz innych

przedmiotów budzących podejrzenie co do ich związku z poszukiwaną substancją.

3. Pracownik szkoły nie ma prawa samodzielnie wykonać czynności przeszukania odzieży ani teczek ucznia. Może to zrobić tylko policja.
4. Wychowawca klasy lub pedagog/psycholog szkolny powiadamia rodziców/opiekunów o podejrzeniach i wzywa ich do niezwłocznego przybycia do szkoły.
5. Jeżeli uczeń wyda podejrzaną substancję dobrowolnie, pedagog/psycholog szkolny we współpracy z pracownikiem, który zaobserwował zdarzenie lub wychowawcą klasy, próbuje ustalić, w jaki sposób i od kogo uczeń nabył substancję, oraz sporządza notatkę z rozmowy.
6. Wydaną przez ucznia substancję należy odpowiednio zabezpieczyć i niezwłocznie przekazać policji.
7. W przypadku, gdy uczeń pomimo wezwania, odmówi przekazania pracownikowi szkoły podejrzonej substancji dyrektor szkoły wzywa policję, która przeszukuje odzież i przedmioty należące do ucznia.
8. Jeśli policja znajdzie u ucznia podejrzaną substancję - zabezpiecza ją i zabiera do ekspertyzy oraz przejmuje dalsze postępowanie w tej sprawie.

17) Procedura postępowania gdy na terenie szkoły znajduje się substancja przypominająca narkotyk

1. Każdy pracownik, który znajduje na terenie szkoły podejrzaną substancję przypominającą narkotyk, natychmiast reaguje i zachowując środki ostrożności zabezpiecza ją i powiadamia pedagoga/psychologa szkolnego.
2. Pedagog/psycholog szkolny w porozumieniu z dyrektorem/wicedyrektorem szkoły, w miarę możliwości próbuje ustalić do kogo należy znaleziona substancja, oraz wzywa policję.
3. Po przyjeździe policji przekazuje zabezpieczoną substancję oraz pozyskane informacje dotyczące szczegółów zdarzenia.
4. Ze zdarzenia sporządzona zostaje notatka, która jest przechowywana w dokumentacji pedagoga.
5. Policja zabiera podejrzaną substancję do ekspertyzy i od jej ustaleń zależy dalszy tok postępowania w tej sprawie.

18) Procedura postępowania dyrektora szkoły w przypadku, gdy policja dokonuje zatrzymania nieletniego sprawcy czynu karalnego przebywającego na zajęciach w szkole

1. Funkcjonariusz Policji legitymuje się dyrektorowi/wicedyrektorowi oraz przedstawia powód przybycia do szkoły.
2. Dyrektor zapisuje dane osobowe i numer legitymacji służbowej policjanta celem sporządzenia własnej dokumentacji.
3. Policjant informuje dyrektora/wicedyrektora o zamiarze zatrzymania ucznia.
4. Pedagog/psycholog szkolny lub nauczyciel sprowadza nieletniego do gabinetu dyrektora, gdzie policjant informuje go o przyczynach przybycia i czynnościach, jakie zostaną wykonane w związku ze sprawą np. przesłuchanie, okazanie.
5. Dyrektor/wicedyrektor szkoły informuje telefonicznie rodziców o podjętych działaniach względem ich dziecka przez policję, wzywa rodziców do uczestniczenia w planowanych czynnościach.
6. Policja informuje rodziców/opiekunów nieletniego, o wykonanych czynnościach i zobowiązuje ich do przybycia do szkoły, komendy lub komisariatu policji, celem uczestniczenia w czynnościach.
7. W przypadku niemożności uczestnictwa rodziców w przesłuchaniu nieletniego, dyrektor wyznacza wychowawcę, nauczyciela lub pedagoga/psychologa szkolnego do uczestnictwa w czynnościach, które są przeprowadzane w szkole lub w jednostce policji.

8. Po wykonaniu czynności policjant za pisemnym potwierdzeniem odbioru przekazuje nieletniego rodzicom lub opiekunowi prawnemu. W przypadku, gdy czynności wykonywane są w obecności pedagoga/psychologa szkolnego, po ich zakończeniu policja odwozi ich do szkoły lub miejsca zamieszkania.
9. W przypadku zaistnienia przesłanek do zatrzymania nieletniego w Policyjnej Izbie Dziecka policjant informuje o tym rodziców, pedagoga/psychologa szkolnego.
10. Przy realizacji czynności związanych z zatrzymaniem nieletniego ucznia na terenie szkoły należy zachować dyskrecję nie nagłaśniając sprawy.

19) Procedura postępowania gdy uczeń jest sprawcą czynu karalnego lub przestępstwa

1. Nauczyciel niezwłocznie powiadamia o zdarzeniu dyrektora/wicedyrektora szkoły.
2. Stara się ustalić okoliczności czynu i ewentualnych świadków zdarzenia, zabezpiecza miejsce zdarzenia.
3. Przekazuje sprawcę (o ile jest znany i przebywa na terenie szkoły) dyrektorowi/wicedyrektorowi szkoły lub pedagogowi/psychologowi szkolnemu pod opiekę.
4. Powiadamia rodziców/prawnych opiekunów ucznia - sprawcy czynu.
5. W porozumieniu z dyrektorem/wicedyrektorem powiadamia policję w przypadku gdy sprawa jest poważna (rozbój, uszkodzenie ciała, itp.) lub sprawca nie jest uczniem szkoły i jego tożsamość nie jest nikomu znana.
6. Dyrektor/wicedyrektor zabezpiecza ewentualne dowody przestępstwa lub przedmioty pochodzące z przestępstwa i przekazuje je policji (np. sprawca rozboju na terenie szkoły używa noża i uciekając porzuca go lub porzuca jakiś przedmiot pochodzący z kradzieży).

20) Procedura postępowania w przypadku gdy uczeń stał się ofiarą czynu karalnego

1. Nauczyciel/pracownik szkoły udziela poszkodowanemu pierwszej pomocy przedmedycznej, bądź wzywa pogotowie ratunkowe w przypadku kiedy ofiara doznała obrażeń, udziela jej wsparcia psychologicznego.
2. Niezwłocznie powiadamia o zdarzeniu dyrektora/wicedyrektora szkoły, wychowawcę oraz pedagoga/psychologa.
3. Przeprowadza rozmowę z uczniem i ustala informacje na temat okoliczności zajścia, jego przyczyn, sprawców, przy jednoczesnym zagwarantowaniu dyskrecji.
4. Podczas rozmów z dzieckiem - ofiarą należy unikać :
 - przypisywania dziecku winy za zaistniałą sytuację,
 - bagatelizowania problemu dziecka, dawania dobrych rad.
5. Wychowawca powiadamia o zdarzeniu rodziców/prawnych opiekunów ucznia.
6. W przypadku kiedy istnieje konieczność profesjonalnego zabezpieczenia śladów przestępstwa, ustalenia okoliczności i ewentualnych świadków zdarzenia dyrektor lub wyznaczona przez niego osoba wzywa policję.
7. Wychowawca sporządza notatkę ze zdarzenia i przechowuje ją w dokumentacji klasy.

21) Procedura postępowania gdy uczeń przejawia myśli samobójcze

1. Jeśli nauczyciel dostanie informację o myślach samobójczych ucznia powinien natychmiast powiadomić pedagoga/psychologa szkolnego, dyrektora/wicedyrektora szkoły. Nie wolno bagatelizować żadnych tego typu informacji.
2. W rozmowie z uczniem wychowawca, pedagog/psycholog szkolny podejmuje próbę ustalenia co jest przyczyną tego stanu (środowisko szkolne, kłopoty rodzinne itp.). Należy zadawać pytania bezpośrednio, nie obawiać się pytać wprost.
3. Wychowawca lub pedagog/psycholog szkolny powinien powiadomić rodziców/opiekunów o swoich spostrzeżeniach, niepokojących informacjach. Nie wolno pozostawiać dziecka samego, jeżeli uważa się, że zagrożenie samobójstwem ma charakter bezpośredni. Należy zapewnić i przekonać dziecko, że problem można rozwiązać.
4. Pedagog/psycholog szkolny powinien podać rodzicom/opiekunom adresy, numery telefonów specjalistów (psychologa, psychiatry dziecięcego, neurologa) oraz szpitala psychiatrycznego i prosić o wnikliwy dozór nad dzieckiem. Sporządza notatkę, którą przechowuje w swojej dokumentacji.
5. Uczeń, który miał myśli samobójcze powinien być objęty szczególną opieką i kontrolą nauczycieli - należy go wspierać, zaoferować mu dodatkową pomoc, dostosować wymagania do jego możliwości.
6. Należy z uwagą monitorować sytuację i postępy ucznia, albowiem wiele przypadków samobójstw odnotowano po tym, kiedy wydawało się, że sytuacja już się unormowała.

22) Procedura postępowania w przypadku próby samobójczej

1. Nauczyciel lub pracownik szkoły będący świadkiem próby samobójczej na terenie szkoły, jest zobowiązany do natychmiastowego udzielenia pierwszej pomocy przedmedycznej uczniowi, wezwania pogotowia ratunkowego, poinformowania dyrektora/wicedyrektora szkoły oraz zabezpieczenia miejsca zdarzenia.
2. Dyrektor/wicedyrektor szkoły zapewnia dziecku stałą opiekę osoby dorosłej oraz możliwość przebywania w bezpiecznym, ustronnym miejscu i dokłada starań, aby interwencja przebiegała w sposób dyskretny.
3. Dyrektor/wicedyrektor szkoły powiadamia o zdarzeniu rodziców/prawnych opiekunów ucznia, policję, organ prowadzący szkołę oraz kuratorium oświaty zarówno w przypadku próby samobójczej ucznia w szkole jak i poza terenem szkoły.
4. Dyrektor/wicedyrektor przekazuje ucznia rodzicom/prawnym opiekunom lub służbom ratunkowym.
5. Dyrektor/wicedyrektor szkoły powołuje niezwłocznie Zespół Kryzysowy, do którego zadań należy:
 - analiza zaistniałej sytuacji,
 - nawiązanie kontaktu z poszkodowanym lub jego rodziną (ustalenie stanu zdrowia dziecka),
 - zapewnienie wsparcia psychologicznego uczniowi oraz jego rodzinie,
 - dyrektor/wicedyrektor organizuje pracę szkoły w ten sposób, aby możliwy był proces interwencji kryzysowej – udzielenie wsparcia psychologicznego uczniom, pomoc w odciążeniu traumatycznych przeżyć,
 - nawiązanie współpracy z innymi instytucjami państwowymi w celu rozwiązania zaistniałego problemu,
 - bieżące monitorowanie sytuacji ucznia.

23) Procedura postępowania w przypadku zabójstwa/samobójstwa

1. O zdarzeniu natychmiast należy powiadomić dyrektora/wicedyrektora szkoły.

2. Dyrektor/wicedyrektor powiadamia policję, pogotowie ratunkowe i przełożonych.
3. Pedagog/psycholog organizuje we współpracy z PP-P pomoc psychologiczną uczniom i nauczycielom.
4. Dyrektor/wicedyrektor zabezpiecza miejsce zdarzenia do czasu przybycia policji.
5. Nie należy udzielać informacji mediom, dopóki o śmierci nie powiadomi się najbliższej rodziny.
6. Dyrektor wyznacza osobę do jak najszybszego powiadomienia najbliższej rodziny o śmierci dziecka. Należy zrobić to twarzą w twarz, unikać telefonu lub poczty.
7. Dyrektor w miarę możliwości organizuje pomoc i wsparcie rodzinie zmarłego, w razie potrzeby należy powiadomić pogotowie ratunkowe.
8. Dyrektor organizuje pracę szkoły w ten sposób, aby możliwy był proces interwencji kryzysowej – udzielenie wsparcia psychologicznego uczniom, pomoc w odreagowaniu traumatycznych przeżyć.

24) Procedura postępowania w przypadku żałoby po śmierci ucznia

1. Działania uprzedzające:
 - omówienie procedury postępowania na forum Rady Pedagogicznej,
 - omówienie tematyki stresu, traumy, żałoby, reakcji typowych dla stresu pourazowego na forum Rady Pedagogicznej.
2. Działania interwencyjne:
 - dyrektor/wicedyrektor i pedagog/psycholog przekazują informację o śmierci ucznia nauczycielom, wychowawcom,
 - pedagog/psycholog przypomina zasady dyskusji z uczniami, uwzględniając elementy odreagowania na godzinach wychowawczych lub innych lekcjach,
 - wychowawca przekazuje tę informację uczniom na forum klasy,
 - dyrektor stwarza możliwość uczestniczenia w ceremoniach pogrzebowych.
3. Działania naprawcze:
 - wychowawca ocenia potrzeby, monitoruje stan psychiczny uczniów ze szczególnym uwzględnieniem reakcji stresu pourazowego, zwraca uwagę na uczniów, u których stwierdza się szczególnie ostry lub chroniczny przebieg reakcji,
 - dyrektor organizuje pracę szkoły w ten sposób, aby możliwy był proces interwencji kryzysowej – udzielenie wsparcia psychologicznego uczniom, pomoc w odreagowaniu traumatycznych przeżyć,
 - wychowawca konsultuje sytuację z pedagogiem/psychologiem, który zasięga opinii specjalistów z PP-P lub Zespołu Ośrodków Wsparcia,
 - w razie potrzeby pedagog/psycholog ułatwia kontakt ze specjalistami z placówek wsparcia zewnętrznego.

25) Procedura postępowania nauczycieli w przypadku konieczności zawiadomienia o śmierci ucznia

1. Powiadamianie o śmierci zawsze powinno się odbywać „twarzą w twarz”.
2. Prawidłowe powiadomienie o śmierci musi spełnić następujące warunki:
 - dostarczyć niezbędne informacje,
 - udzielić pierwszego wsparcia rodzinie,
 - ochronić godność,
 - okazać szacunek wobec ofiary jak i powiadamianej rodziny.
3. Powiadomienie powinno odbyć się w czasie możliwie jak najkrótszym od ustalenia tożsamości ofiary i ustalenia tożsamości osób jej najbliższych.

4. Przed powiadomieniem należy zebrać informacje o relacjach ofiary z osobą powiadamianą, o stanie zdrowia osoby powiadamianej (zwłaszcza choroby serca, krążenia, cukrzyca itp.), które są istotne do przewidywania sposobu reakcji osoby powiadamianej. Osoby powiadamiane mogą reagować w sposób bardzo emocjonalny, mogą potrzebować pierwszej pomocy. Warto przygotować sobie wsparcie pogotowia medycznego, żeby móc umożliwić w razie potrzeby natychmiastową interwencję lekarską.
5. Powiadomienie o śmierci powinno odbywać się, przez co najmniej dwie osoby. Jedna udziela informacji, druga zaś obserwuje reakcję osoby powiadamianej. Powiadomienie powinno odbyć się na terenie przyjaznym osobie powiadamianej.
6. Zawiadomienie powinno być możliwie jak najprostsze. Powinno się wyrazić współczucie i zrozumienie.
7. Trzeba być przygotowanym na udzielenie wszystkich informacji, jakich będzie wymagała osoba powiadamiana. Osoby te często czują potrzebę dowiedzenia się szczegółów dotyczących śmierci bliskiego, okoliczności itp. (jak, w jaki sposób, kiedy, gdzie). Udzielane informacje powinny być proste i zwięzłe. Należy unikać drastycznych szczegółów i informacji niepotrzebnych, odnoszących się do drugorzędnych elementów sprawy.
8. Należy skupić się na udzieleniu pomocy i wsparcia rodzinie zmarłego.
9. Nie należy, po zawiadomieniu o śmierci, zostawić rodziny i bliskich zmarłego samych, bez opieki. Pracownik szkoły lub psycholog powinien zostać tak długo, aż minie pierwsza reakcja – szok lub pojawiają się osoby bliskie np. członkowie rodziny, znajomi, przyjaciele, itp. Należy podać swoje dane kontaktowe (telefon, ewentualnie adres), aby udzielić informacji i wsparcia, w razie potrzeby. Aby rodzina ofiary nie czuła się osamotniona, należy podać jej adresy instytucji udzielających wsparcia.
10. Jeżeli rodzina zmarłego nie znajduje się w miejscu zamieszkania, należy powiadomić sąsiadów o potrzebie kontaktu z rodziną (powodem jest wydarzenie nadzwyczajne, interwencja z udziałem lekarza itp.), natomiast nie należy udzielać szczegółowych informacji sąsiadom, nie należy wspominać o śmierci, aby to nie oni zawiadomili rodzinę zmarłego.
11. W realiach szkolnych rodzina nie powinna dowiadywać się o śmierci ucznia z mediów lub od osób trzecich. Obowiązek informowania leży po stronie personelu szkoły, dyrekcji.
12. Absolutnie unikać należy powierzania zadania informowania o śmierci dzieciom lub nastolatkom.

26) Procedura postępowania po zaistnieniu wypadku uczniowskiego

1. Jeżeli zdarzy się wypadek uczniowski każdy pracownik szkoły ma obowiązek niezwłocznie zapewnić poszkodowanemu opiekę, w szczególności sprowadzając fachową pomoc medyczną, a w miarę możliwości udzielając poszkodowanemu pierwszej pomocy.
2. Pracownik doprowadza poszkodowanego do gabinetu pedagoga/psychologa, a następnie informuje o zdarzeniu dyrektora/wicedyrektora.
3. Jeśli gabinet pedagoga jest nieczynny, przekazuje się poszkodowanego dyrektorowi /wicedyrektorowi, który bierze odpowiedzialność za udzielenie pomocy.
4. Jeśli nauczyciel ma w tym czasie zajęcia z klasą - prosi o nadzór nad podopiecznymi kolegę uczącego w najbliższej sali.
5. Jeśli wypadek został spowodowany niesprawnością techniczną pomieszczenia lub urządzeń - miejsce wypadku należy pozostawić nienaruszone w celu dokonania oględzin.
6. Jeśli wypadek ma miejsce w godzinach wieczornych (zajęcia pozalekcyjne, dyskoteki itp.), gdy nie ma dyrektora/wicedyrektora szkoły, nauczyciel sam decyduje o postępowaniu.
7. W każdym trudniejszym przypadku nauczyciel wzywa pogotowie ratunkowe oraz telefonicznie powiadamia dyrektora/wicedyrektora, następnie rodziców/prawnych opiekunów ucznia.
8. Jeśli wypadek zdarzył się w czasie wyjścia pozaszkolnego, wszystkie stosowne decyzje podejmuje kierownik wycieczki i bierze za nie odpowiedzialność.

9. Kierownik wycieczki powiadamia o zdarzeniu rodziców/prawnych opiekunów ucznia.
10. O każdym wypadku dyrektor/wicedyrektor zawiadamia niezwłocznie:
 - inspektora bezpieczeństwa i higieny pracy,
 - organ prowadzący szkołę.
11. O wypadku śmiertelnym, ciężkim i zbiorowym zawiadamia się niezwłocznie prokuratora i kuratora oświaty.
12. O wypadku, do którego doszło w wyniku zatrucia zawiadamia się niezwłocznie powiatowego inspektora sanitarnego.

27) Procedura postępowania w przypadku krzywdzenia dziecka

I. Problem krzywdzenia dziecka w rodzinie oraz założenia ogólne procedury „Niebieskiej Karty”.

1. W przypadku stwierdzenia krzywdzenia dziecka dyrektor/wicedyrektor, nauczyciel, wychowawca lub pedagog/psycholog szkolny może wszcząć procedurę przez wypełnienie formularza „Niebieska Karta – A” i w ciągu 7 dni przekazać go przewodniczącemu zespołu interdyscyplinarnego.
2. W przypadku podejrzenia stosowania przemocy w rodzinie wobec dziecka, czynności podejmowane i realizowane w ramach procedury przeprowadzić należy w obecności rodzica lub opiekuna prawnego. Jeżeli osobą, która stosuje przemoc jest rodzic/opiekun, to działania z udziałem dziecka przeprowadza się w obecności osoby mu najbliższej i pełnoletniej oraz – w miarę możliwości – w obecności psychologa. Formularz powinien być wypełniony podczas rozmowy z osobą dotkniętą przemocą w rodzinie. Rozmowa taka może odbyć się w szkole lub w miejscu pobytu tej osoby.

II. Zasady postępowania szkoły w sytuacji krzywdzenia dziecka w rodzinie.

• Nauczyciel:

1. W przypadku uzyskania informacji, że uczeń jest ofiarą przemocy w rodzinie nauczyciel powinien sporządzić notatkę służbową i przekazać uzyskaną informację wychowawcy klasy, pedagogowi/psychologowi szkolnemu, dyrektorowi/wicedyrektorowi szkoły.

• Wychowawca:

1. Przeprowadza rozmowę z uczniem: buduje relację opartą na zaufaniu, wyjaśnia że bicie dzieci to łamanie prawa i poważna sprawa, która wymaga pomocy innych, zaufanych osób, np. lekarza lub pedagoga/psychologa szkolnego. Informuje również o konieczności kontaktu z rodzicami, gwarantując dziecku bezpieczeństwo.
2. Nawiązuje pilnie kontakt z rodzicami (jednym z rodziców), informuje o stanie dziecka np. konieczności przebadania dziecka przez lekarza oraz o konsekwencjach prawnych stosowania przemocy wobec córki/syna.
3. Sporządza notatkę opisującą: wygląd dziecka, dolegliwości stan zdrowia, uzyskane informacje oraz podjęte przez siebie działania.
4. W dalszej pracy wychowawczej wspiera dziecko, zabiega o prawidłową integrację dziecka z zespołem klasowym, tworzy atmosferę bezpieczeństwa i pełnej akceptacji dziecka w klasie.
5. Systematycznie współpracuje z rodzicami, pedagogiem/psychologiem szkolnym i nauczycielami uczącymi dziecko.

• Pedagog szkolny we współpracy z nauczycielami i specjalistami pracującymi z dzieckiem (z zespołem klasowym)

W przypadku stwierdzenia, że problem krzywdzenia nie wymaga sięgnięcia po środki represji karnej wobec rodziny i izolowania od niej dziecka i że możliwa jest współpraca z rodzicami:

1. Pedagog szkolny wzywa do szkoły rodziców/opiekunów prawnych ucznia, zawiera z nimi kontrakt o współpracy na rzecz poprawy sytuacji dziecka i rodziny.
 2. Podejmuje działania wynikające z potrzeb dziecka i rodziny w kierunku:
 - wzmocnienia dziecka, udzielenia wsparcia w sytuacji kryzysowej i traumatycznej poprzez zapewnienie mu pomocy psychologiczno- pedagogicznej na terenie szkoły,
 - wspierania rodziny poprzez kierowanie do instytucji oferujących np. poradnictwo, konsultacje psychologiczne, terapię uzależnień, terapię dla sprawców przemocy, grupy wsparcia, warsztaty umiejętności wychowawczych,
 - pomocy w rozwiązywaniu konfliktów rodzinnych poprzez zastosowanie procedur mediacyjnych bądź kierowanie do mediatorów,
 - zabezpieczenia socjalnego poprzez kierowanie do instytucji oferujących: poradnictwo i warsztaty w zakresie metod poszukiwania pracy, zorganizowania pomocy finansowej, rzeczowej, ciepłego posiłku w szkole, itp.
 3. Upoważniony przez dyrektora szkoły wypełnia „Niebieską Kartę Część A” wszczynając tym samym procedurę „Niebieskiej Karty”.
 4. Oddelegowany przez dyrektora szkoły bierze czynny udział w pracach zespołu interdyscyplinarnego, który stworzy zintegrowaną strategię pomocy, monitoruje sytuację dziecka i rodziny.
 5. Jeżeli rodzice odmawiają współpracy lub odmawiają podjęcia działań proponowanych przez szkołę pedagog szkolny upoważniony przez dyrektora szkoły składa niezwłocznie zawiadomienie o podejrzeniu przestępstwa do policji, prokuratury lub wniosek o wgląd w sytuację rodziny do Sądu Rodzinnego i Nieletnich.
- **W przypadku zdiagnozowania bezpośredniego zagrożenia zdrowia lub życia dziecka:**
 1. Dyrektor szkoły lub upoważniony przez niego pedagog szkolny powiadamia policję, wydział rodzinny i nieletnich sądu rejonowego oraz prokuraturę rejonową o popełnieniu przestępstwa. Równoległe powiadamia pracownika socjalnego w rejonie.
 2. Dalszy tok postępowania leży w kompetencji tych instytucji.

II. INNE KRYZYSY W SZKOLE - WYBRANE ZDARZENIA

28) Procedura postępowania w przypadku ewakuacji szkoły

1. Decyzję o ewakuacji podejmuje dyrektor szkoły.
2. Niezwłocznie powiadamia wszystkich pracowników przebywających na terenie ewakuowanego odcinka.
3. W pierwszej kolejności ewakuowane są osoby z pomieszczeń zagrożonych.
4. W dalszej kolejności ewakuuje się osoby poczynając od najwyższej kondygnacji, ruch rozpoczynają osoby o ograniczonych zdolnościach poruszania się, strumień ruchu zamykają osoby sprawne fizycznie.
5. Ewakuacja odbywa się zgodnie z opracowaną instrukcją organizacji i przebiegu ewakuacji.
6. Pomieszczenia na parterze w szczególnych przypadkach mogą być opuszczane przez okna.
7. Nauczyciel powinien uporządkować grupę w ten sposób, aby bezpośrednio za nim znajdowały się osoby najsłabsze fizycznie, grupę zamykają odpowiedzialni uczniowie, którzy mogą, w razie potrzeby, wesprzeć słabszych.
8. Nie należy bez potrzeby otwierać okien i drzwi.
9. Pomieszczenia opuszczane nie powinny być zamykane na klucz.
10. Po zakończeniu ewakuacji opiekun grupy zobowiązany jest do sprawdzenia listy obecności.
11. W razie podejrzenia, że ktoś mógł pozostać w strefie zagrożonej, należy powiadomić służby ratownicze.

29) Procedura postępowania w przypadku pożaru w budynku szkoły

1. W sytuacji zagrożenia pożarem należy zachować spokój, ocenić sytuację i podjąć działania zgodnie z obowiązującymi procedurami.
2. Po dostrzeżeniu pożaru lub otrzymaniu informacji o pożarze, należy natychmiast zaalarmować wszystkie osoby znajdujące się w bezpośrednim otoczeniu strefy objętej pożarem oraz zadzwonić po straż pożarną pod numer **998** lub tel. alarmowy **112**.
3. Należy użyć ustalonego alarmu pożarowego sygnalizowanego przez dzwonek szkolny (3 krótkich dzwonek).
4. O zdarzeniu należy poinformować natychmiast dyrektora szkoły lub jego zastępcę.
5. Należy bezzwłocznie przystąpić do gaszenia pożaru przy pomocy sprzętu gaśniczego znajdującego się w budynku.

UWAGA!

- Nie wolno gasić ognia, którego nie jest się w stanie opanować!
 - Nie gasi się wodą urządzeń pod napięciem oraz cieczy łatwopalnych!
6. Dyrektor/wicedyrektor zarządza ewakuację ze strefy zagrożonej. Ewakuacja odbywa się zgodnie z procedurami.
 7. Do przybycia straży pożarnej akcją kieruje dyrektor lub osoba przez niego wyznaczona.
 8. Wszyscy pracownicy muszą bezwzględnie podporządkować się poleceniom kierującego akcją.
 9. Dyrektor/wicedyrektor zleca pracownikowi ds. technicznych wyłączenie dopływu gazu.
 10. Jeżeli to możliwe, dyrektor poleca usunąć z miejsca pożaru i bezpośredniego sąsiedztwa wszelkie znajdujące się tam materiały palne, wybuchowe, toksyczne, a także cenny sprzęt i urządzenia oraz ważne dokumenty, nośniki informacji itp.
 11. Nie należy otwierać – bez wyraźnej potrzeby – drzwi i okien do pomieszczeń objętych pożarem, dopływ powietrza sprzyja rozprzestrzenianiu się ognia.
 12. Otwierając drzwi do pomieszczeń, w których powstał pożar, należy zachować szczególną ostrożność.
 13. Nie należy wchodzić do pomieszczeń objętych pożarem, lecz jeśli to konieczne wchodząc trzeba zachować szczególną ostrożność, w zadymieniu poruszać się w pozycji pochylonej lub na czworakach, blisko posadzki, gdzie jest najwięcej powietrza i lepsza widoczność. Aby nie stracić orientacji należy poruszać się wzdłuż ścian, poręczy, usta zasłonić np. wilgotną chustką.
 14. Po przybyciu właściwych służb bezwzględnie należy stosować się do ich poleceń.
 15. Dowódcę przybyłych jednostek należy powiadomić o sytuacji i podjętych dotychczas działaniach.

30) Procedura postępowania w przypadku zagrożenia chorobą zakaźną

1. Po otrzymaniu np. od rodziców lub z mediów informacji o podejrzeniu niebezpiecznej choroby zakaźnej u ucznia należy powiadomić o tym fakcie dyrektora/wicedyrektora szkoły.
2. Dyrektor/wicedyrektor potwierdza otrzymaną wiadomość u lekarza (jeśli to możliwe) lub dyżurującego inspektora sanitarnego.
3. Dyrektor/wicedyrektor ustala z dyżurującym inspektorem sanitarnym sposób postępowania.
4. Dyrektor/wicedyrektor zawiadamia o problemie organ prowadzący oraz mazowieckiego kuratora oświaty.
5. Dyrektor/wicedyrektor nadzoruje przestrzeganie zaleceń służb sanitarnych przez pracowników szkoły i uczniów.
6. Dyrektor/wicedyrektor przygotowuje przy współpracy z pracownikami PSSE informacje i wskazówki dla uczniów, nauczycieli i rodziców.
7. Dyrektor/wicedyrektor organizuje (w razie potrzeby) spotkanie rodziców z lekarzem chorób zakaźnych lub pracownikiem PSSE.

31) Procedura postępowania w przypadku ataku terrorystycznego

A. *Wtargnięcie napastników do obiektu.*

1. Po dostrzeżeniu napastnika lub otrzymaniu informacji o wtargnięciu napastnika do szkoły, natychmiast zaalarmuj wszystkie osoby znajdujące się w budynku oraz zadzwoń pod numer alarmowy **112** (dzwonimy kiedy jesteśmy bezpieczni, podajemy informacje - adres, opis sytuacji, nie rozłączamy się).
2. Należy użyć ustalonego alarmu sygnalizowanego przez dzwonek szkolny - jeden ciągły dzwonek.
3. Po usłyszeniu sygnału alarmowego należy uciekać jeśli to możliwe (blisko ścian, być niewidocznym z okien, z dachu, unikać otwartych przestrzeni, światła okien i drzwi) lub schować się (zamknąć się i zabarykadować się z uczniami w sali lub innym bezpiecznym miejscu, zejść ze światła drzwi i okien, nakazać położenie się na podłogę, zachowywać się cicho, wyciszyć telefony, zgasić światło).
4. Staraj się uspokoić dzieci – zapanuj w miarę możliwości nad własnymi emocjami.
5. Dopóki nie zostanie wydane polecenie wyjścia nie pozwól dzieciom wychodzić z pomieszczenia oraz wyglądać przez drzwi i okna.
6. Jeśli znajdziesz się w bezpośrednim otoczeniu napastników poddaj się ich woli – wykonuj ściśle ich polecenia.
7. Staraj się zwrócić uwagę napastników na fakt, że mają do czynienia z ludźmi, (personifikowanie siebie i innych – zwracanie się do uczniów po imieniu – zwiększa szansę przetrwania).
8. Pytaj zawsze o pozwolenie, np. gdy chcesz się zwrócić do uczniów z jakimś poleceniem.
9. Zapamiętaj szczegóły dotyczące porywaczy i otoczenia – informacje te mogą okazać się cenne dla służb ratowniczych.
10. W chwili podjęcia działań zmierzających do uwolnienia, wykonuj polecenia grupy antyterrorystycznej.
11. **UWAGA!** Bądź przygotowany na surowe traktowanie przez policję. Dopóki nie zostaniesz zidentyfikowany, jesteś dla nich potencjalnym terrorystą.
12. Po zakończeniu akcji:
 - sprawdź obecność dzieci celem upewnienia się, czy wszyscy opuścili budynek - o braku któregoś dziecka poinformuj policję,
 - nie pozwól żadnemu z dzieci samodzielnie wrócić do domu,
 - prowadź ewidencję dzieci odbieranych przez rodziców/osoby upoważnione.

B. *Użycie broni palnej na terenie szkoły.*

W sytuacji bezpośredniego kontaktu z napastnikiem:

1. Nakaż dzieciom położyć się na podłogę.
2. Staraj się uspokoić dzieci.
3. Dopilnuj, aby dzieci nie odwracały się tyłem do napastników w przypadku polecenia przemieszczania się.
4. Jeżeli terroryści wydają polecenia, dopilnuj, aby dzieci wykonywały je spokojnie – gwałtowny ruch może zwiększyć agresję napastników.
5. O ile to możliwe zadzwoń pod jeden z numerów alarmowych.
UWAGA! Nie rozłączaj się i staraj się, jeśli to możliwe, na bieżąco relacjonować sytuację.
6. Po opanowaniu sytuacji:
 - upewnij się o liczbie osób poszkodowanych i sprawdź, czy strzały z broni palnej nie spowodowały innego zagrożenia (np. pożaru),
 - zadzwoń lub wyznacz osobę, która zadzwoni pod jeden z numerów alarmowych,

- udzielić pierwszej pomocy najbardziej potrzebującym,
- w przypadku, gdy ostrzał spowodował inne zagrożenie podejmij odpowiednie do sytuacji działania,
- zapewnij osobom uczestniczącym w zdarzeniu pomoc psychologiczną.

C. Procedura postępowania w przypadku zagrożenia bombowego.

Symptomy wystąpienia zagrożenia:

Podstawową cechą terroryzmu jest to, iż nie ma wyraźnych znaków ostrzegawczych o możliwości wystąpienia zamachu lub są one trudno dostrzegalne.

1. Zainteresowania i uwagi wymagają:
 - rzucające się w oczy pozostawione bez opieki przedmioty typu teczki, paczki itp., lub nietypowe zachowania osób, osoby wyglądające na obcokrajowców, osoby ubrane nietypowo, nieadekwatnie do występującej pory roku,
 - samochody, a w szczególności furgonetki, parkujące w nietypowych miejscach w okolicach kościoła, organizowania imprez i uroczystości.
2. Należy jednak pamiętać, że terrorysta nie zawsze musi być odmiennej narodowości i wyróżniać się z tłumu szczególnym wyglądem.
3. O swoich spostrzeżeniach należy poinformować dyrektora/wicedyrektora szkoły, który następnie powiadamia odpowiednie służby.

D. Postępowanie w sytuacji otrzymania informacji o podłożeniu ładunku wybuchowego.

1. Dyrektor/wicedyrektor powiadamia odpowiednie służby - policję, straż pożarną, pogotowie ratunkowe, organ prowadzący szkołę.
2. Jednocześnie przeprowadza ewakuację budynku zgodnie z procedurami.
3. Osoba, która przyjęła zgłoszenie lub ujawniła przedmiot niewiadomego pochodzenia, co do którego istnieje podejrzenie, że może on stanowić zagrożenie dla osób i mienia, zgłasza ten fakt dyrekcji szkoły. Informacji takiej nie należy przekazywać niepowołanym osobom, gdyż jej niekontrolowane rozpowszechnienie może doprowadzić do paniki i w konsekwencji utrudnić przeprowadzenie sprawnej ewakuacji osób z zagrożonego miejsca.
4. Zawiadamiając policję dyrektor podaje następujące informacje:
 - rodzaj zagrożenia i źródło informacji o zagrożeniu,
 - ujawniony podejrzany przedmiot,
 - treść rozmowy z osobą informującą o podłożeniu ładunku wybuchowego,
 - numer telefonu, na który przekazano informację o zagrożeniu oraz dokładny czas jej przyjęcia, adres, numer telefonu i nazwisko osoby zgłaszającej, opis miejsca i wygląd ujawnionego przedmiotu.
5. Wskazane jest uzyskanie od policji potwierdzenia przyjętego zgłoszenia.

E. Ogłoszenie alarmu bombowego oraz procedury postępowania w czasie zagrożenia bombowego.

1. Do czasu przybycia policji akcją kieruje dyrektor szkoły lub osoba przez niego wyznaczona.
2. Na miejsce zagrożenia incydem bombowym należy wezwać służby pomocnicze takie jak: pogotowie ratunkowe, straż pożarną, pogotowie gazowe, pogotowie wodno-kanalizacyjne, pogotowie energetyczne, itp.
3. Po przybyciu policji na miejsce incydentu bombowego, przejmuje ona dalsze kierowanie akcją.
4. Należy bezwzględnie wykonywać polecenia policjantów.

5. Przy braku informacji o konkretnym miejscu podłożenia „bomby”, nauczyciele powinni sprawdzić sale lekcyjne w których przebywają i ich bezpośrednie otoczenie, pod kątem obecności przedmiotów nieznanego pochodzenia.
6. Pomieszczenie ogólnodostępne (korytarz, klatki schodowe, toalety) oraz najbliższe otoczenie zewnętrzne szkoły, sprawdzają i przeszukują pracownicy wyznaczeni przez dyrektora /wicedyrektora szkoły.
7. Podejrzanych przedmiotów nie wolno dotykać! O ich lokalizacji należy powiadomić dyrektora oraz osoby odpowiedzialne za bezpieczeństwo.
8. Po ogłoszeniu ewakuacji, należy zachować spokój i opanowanie, pozwoli to sprawnie i bezpiecznie opuścić zagrożony rejon.
9. Po ogłoszeniu ewakuacji, należy niezwłocznie opuścić szkołę, zabierając rzeczy osobiste (plecaki, torebki, siatki, nesesery itp.)
10. Identyfikacją i rozpoznawaniem zlokalizowanego ładunku wybuchowego oraz jego neutralizacją zajmują się uprawnione, wyspecjalizowane jednostki i komórki organizacyjne policji.

F. Jak zachować się po otrzymaniu informacji o podłożeniu lub groźbie podłożenia „bomby”.

1. Podczas działań związanych z neutralizacją „bomby” należy zastosować się do poleceń policji.
2. Ciekawość może być niebezpieczna – należy jak najszybciej oddalić się z miejsca zagrożonego wybuchem. Po drodze należy informować o zagrożeniu jak największe grono osób, będących w strefie zagrożonej lub kierujących się w jej stronę.
3. Po ogłoszeniu alarmu i zarządzeniu ewakuacji należy niezwłocznie udać się do wyjścia, zgodnie ze wskazaniami dyrektora i pracowników szkoły przeprowadzających ewakuację.

G. Procedura postępowania w przypadku informacji o podłożeniu bomby.

1. Jeżeli jest to informacja telefoniczna:
 - słuchaj uważnie,
 - zapamiętaj jak najwięcej,
 - jeżeli masz taką możliwość, nagrywaj rozmowę – jeśli nie – spróbuj zapisywać informacje,
 - zwróć uwagę na szczegóły dotyczące głosu i nawyki mówiącego oraz wszelkie dźwięki w tle,
 - nigdy nie odkładaj pierwszy słuchawki,
 - jeżeli twój telefon posiada funkcję identyfikacji numeru dzwoniącego – zapisz ten numer.
 - Jeżeli jest to wiadomość pisemna, zabezpiecz ją tak, aby nikt jej nie dotykał - przekażesz ją policji.
2. Po zakończeniu rozmowy w porozumieniu z dyrektorem/wicedyrektorem niezwłocznie zadzwoń pod jeden z numerów alarmowych.
3. Dyrektor/wicedyrektor informuje o zagrożeniu organ prowadzący szkołę oraz kuratorium oświaty.
4. Dyrektor lub wskazana przez niego osoba informuje o zagrożeniu personel szkoły oraz uczniów, w sposób nie wywołujący paniki!
5. Dyrektor zarządza ewakuację szkoły zgodnie z obowiązującą instrukcją. **UWAGA!** Poinstruuje uczniów o zabranii ze sobą rzeczy osobistych – plecaków, reklamówek itp.
6. Dyrektor zleca pracownikowi ds. technicznych wyłączenie dopływu gazu i prądu.
7. Należy zabezpieczyć ważne dokumenty.
8. W przypadku odnalezienia podejrzanego przedmiotu nie należy go dotykać ani otwierać, w miarę możliwości należy ograniczyć dostęp do niego osobom postronnym.
9. Należy podjąć próbę ustalenia właściciela podejrzanego przedmiotu.
10. Po przybyciu właściwych służb, bezwzględnie należy stosować się do ich zaleceń.

H. Procedura postępowania w przypadku wykrycia/znalezienia bomby (podejrzanego przedmiotu).

1. Nie dotykaj podejrzanego przedmiotu.
UWAGA! Jeśli widzisz „bombę” to oznacza, że jesteś w polu jej rażenia.
2. Zadzwoń pod jeden z numerów alarmowych np. 112
3. Zabezpiecz, w miarę możliwości, rejon zagrożenia w sposób uniemożliwiający dostęp osobom postronnym – głównie uczniom, nie narażaj siebie i innych na niebezpieczeństwo.
4. Powiadom o zagrożeniu personel szkoły oraz uczniów, w sposób nie wywołujący paniki!
5. Zarządź przeprowadzenie ewakuacji zgodnie z obowiązującą instrukcją.
6. Zabezpiecz ważne dokumenty.
7. Wyłącz lub zleć pracownikowi ds. technicznych wyłączenie dopływu gazu i prądu.
8. Otwórz okna i drzwi.
9. Usuń z otoczenia wszystkie materiały łatwopalne.
10. Nie używaj w pobliżu podejrzanego ładunku urządzeń radiowych (radiotelefonów, telefonów komórkowych).
11. Po przybyciu właściwych służb, bezwzględnie stosuj się do ich zaleceń.

I. Procedura postępowania po wybuchu bomby:

1. Oceń sytuację pod kątem ilości osób poszkodowanych i upewnij się, jakiego rodzaju zagrożenia spowodował wybuch.
2. Zadzwoń pod jeden z numerów alarmowych.
3. Udziel pierwszej pomocy najbardziej potrzebującym.
4. Sprawdź bezpieczeństwo dróg i rejonów ewakuacyjnych, a następnie zarządź przeprowadzenie ewakuacji zgodnie z obowiązującą instrukcją.
5. W przypadku, gdy wybuch spowodował inne zagrożenie, podejmij działania odpowiednie do sytuacji.
6. Po przybyciu właściwych służb, bezwzględnie stosuj się do ich zaleceń.

32) Procedura kontaktowania się z mediami w sytuacjach kryzysowych

Sytuacja kryzysowa jest skrajnym odejściem od normy, jest sensacją, którą media są bardzo zainteresowane. Nie można ich lekceważyć, bo mają duży zasięg i dużą wiarygodność. Wizerunek szkoły jest przez to poważnie zagrożony.

1. Dyrektor sam kontaktuje się z mediami lub wyznacza osobę do kontaktu z mediami.
2. Nikt, poza wskazaną osobą, spośród członków Rady Pedagogicznej ani spośród pracowników szkoły nie udziela wywiadów.
3. Osoba kontaktująca się z mediami przygotowuje wypowiedzi, m.in. na następujące pytania:
 - Dlaczego doszło do sytuacji kryzysowej?
 - Jakie są lub mogą być jej skutki?
 - Kto jest odpowiedzialny, kto jest sprawcą?
 - Kto może na tym zyskać, a kto stracić?
 - Czy może dojść do zaostrzenia sytuacji?
 - Czy możliwe są reperkusje polityczne?
 - Czy kryzys jest fragmentem czegoś większego?
4. Komunikując się z mediami pracownik szkoły ma do wyboru określone strategie. Każda z nich posiada zalety i wady. Wybór strategii należy do dyrektora i osób wspierających.

33) Procedura postępowania po zakończeniu trwania kryzysu

1. Nauczyciele i pracownicy szkoły po zakończeniu kryzysu zobowiązani są do zapewnienia wsparcia i zwiększenia poczucia bezpieczeństwa uczniów. Specyficzne dla interwencji kryzysowej jest to, że należy ją podjąć niezwłocznie po wydarzeniu, tak szybko, jak to tylko możliwe.
2. W sytuacji kryzysowej dyrektor/wicedyrektor zobowiązany jest zwrócić się o pomoc psychologiczną do rejonowej Poradni Psychologiczno – Pedagogicznej.
3. Wychowawca jest osobą towarzyszącą psychologowi/psychologom w jego/w ich oddziaływaniu terapeutycznym. Inni pracownicy powinni być świadomi wagi tego problemu.
4. Opiekunowie powinni:
 - wysłuchać ucznia,
 - dać uczniowi wsparcie ułatwiające emocjonalne odciążenie,
 - przeciwdziałać tendencjom do zaprzeczania,
 - dokonać oceny dotychczasowych sposobów radzenia sobie,
 - szukać sprawdzonych strategii działania,
 - stworzyć plan pomocy.
5. Czego opiekunowie powinni unikać:
 - pocieszania,
 - dawania rad,
 - pouczania,
 - tłumienia reakcji emocjonalnych (np. zdania typu: „będzie dobrze”, „nie płacz już”, „uspokój się”),
 - pospieszania w działaniu,
 - wymuszania szybkich decyzji,
 - zbyt szybkiego podawania leków uspokajających.
6. Normalna reakcja na sytuację kryzysową jest reakcją tzw. stresu traumatycznego – to zespół zachowań, reakcji emocjonalnych i myśli związanych z wydarzeniem traumatycznym. Za czas trwania tej reakcji jako normalnej, przyjmuje się okres uczestnictwa w zdarzeniu kryzysowym do około 6 miesięcy po nim.
7. Wtedy uczniowie mogą:
 - unikać rozmów o zdarzeniu lub nadmiernie się na nim koncentrować,
 - mieć nawracające, natrętne wspomnienia, bawić się w sytuację traumatyczną,
 - mieć koszmary senne,
 - doświadczać negatywnych emocji w sytuacjach związanych ze wspomnieniem traumy,
 - „nic nie pamiętać” – psychologiczna amnezja.
8. Ponadto można u nich zaobserwować spadek zainteresowań, regres w rozwoju, poczucie wyobcowania, strach przed planowaniem przyszłości, nadwrażliwość na bodźce, wspomnienia napadowe wywołane przez bodziec podobny, zaburzenia zachowania (agresja, picie alkoholu, palenie papierosów, obgryzanie paznokci itp.).
9. Aby normalna reakcja na kryzys nie przerodziła się w chroniczną - nauczyciele, wychowawcy powinni zadbać o pomoc psychologa, tworzyć klimat umożliwiający mówieniu o rzeczach trudnych, zapewnić dzieciom/młodzieży możliwość powrotu do normalnych zajęć i rytmu dnia, nie bagatelizować ich przeżyć, dawać jasne wytłumaczenia sytuacji, być z dziećmi/młodzieżą.

Kategorie przestępstw z Kodeksu Karnego ścigane z urzędu:

1. Udział w bójce lub pobiciu.
2. Doprowadzenie małoletniego poniżej 15 lat do obcowania płciowego lub poddania się innej czynności seksualnej.

3. Znęcanie się.
4. Wywieranie wpływu na świadka w celu skłonienia do cofnięcia skarg lub wpłynięcia na złożone zeznania.
5. Podrabianie dokumentów.
6. Kradzież.
7. Kradzież z włamaniem.
8. Rozbój.
9. Przywłaszczenie.
10. Oszustwo.

Podstawy prawne stosowanych procedur:

1. Ustawa z dnia 26 października 1982 r. o postępowaniu w sprawach nieletnich /Dz. U. z 1982 r. Nr 35 poz. 228 z p. zm. - tekst jednolity Dz. U. z 2010 r. Nr 33 poz. 178 z / oraz przepisy wykonawcze w związku z ustawą /.
2. Rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej i Sportu z dnia 18 sierpnia 2015r w sprawie prowadzenia działalności profilaktycznej w celu przeciwdziałania narkomanii (Dz. U. z 2015r., poz. 1249).
3. Rozporządzenie Ministra Pracy i Polityki socjalnej z dnia 28 maja 1996 r. w sprawie szczegółowych form działalności wychowawczej i zapobiegawczej wśród dzieci i młodzieży zagrożonych uzależnieniem (Dz. U. z 2003 r. Nr 26, poz. 226)
4. Ustawa z dnia 6 kwietnia 1990 r. o Policji /Dz. U. Nr 30 poz. 179 z późn. zm./
5. Zarządzenie Nr 1619 Komendanta Głównego Policji z dnia 3 listopada r. w 2010r. w sprawie form i metod działań policji w zakresie przeciwdziałania demoralizacji i przestępczości nieletnich oraz podejmowania działań na rzecz nieletnich.
6. Ustawa z dnia 7 września 1991r. o systemie oświaty /Dz. U. z 1996 r. Nr 67, poz. 329 z późn. zm./
7. Program Zapobiegania Niedostosowaniu Społecznemu i Przestępczości wśród dzieci młodzieży opracowany przez MSWiA w 2003r.
8. Rozporządzenie MEN z dn.18.08.2015r. w sprawie przeciwdziałania narkomanii.
9. Krajowy Program Zapobiegania Niedostosowaniu Społecznemu i Przestępczości wśród Dzieci Młodzieży opracowany przez MENiS w dn.13 stycznia 2004r.
10. Ustawa z dn. 6 czerwca 1997r. Kodeks karny (Dz.U.1997 nr 88 poz.553).
11. Ustawa z dnia 26 kwietnia 2007r. o zarządzaniu kryzysowym (Dz.U.Nr 89, poz. 590).
12. Ustawa z dnia 18 kwietnia 2002r. o stanie klęski żywiołowej (Dz.U.Nr 62, poz.558 z późn. zm.).
13. Ustawa z dnia 21 czerwca 2002r. o stanie wyjątkowym (Dz.U. Nr 113, poz. 985 z późn. zm.).
14. Ustawa z dnia 24 sierpnia 1991r. o ochronie przeciwpożarowej (Dz.U. z 2002r., Nr 147, poz.1229 z późn. zm.).
15. Rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 16 października 2006 r. w sprawie systemów wykrywania skażeń i właściwości organów w tych sprawach (Dz.U. z 2006 nr 191, poz. 1415).
16. Ustawa z dnia 8 września 2006 r. o Państwowym Ratownictwie Medycznym (Dz.U z 2006 nr 191, poz. 1410).
17. Rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 28 września 1993 r. w sprawie powszechnej samoobrony ludności (Dz.U z 1993 nr 91, poz. 421).
18. Rozporządzenie ministra Edukacji Narodowej i Sportu z dnia 31 grudnia 2002 w sprawie bezpieczeństwa i higieny pracy w publicznych i niepublicznych szkołach i placówkach (Dz. U. z 2003 r. Nr.6, poz. 69.
19. Statut szkoły.
20. Program wychowawczy szkoły.

21. Szkolny program profilaktyki.
22. Punktowy System Oceniania Zachowania.